

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ЭРХ, ХЭРЭГЖИЛТИЙГ ҮНЭЛЭХ АСУУДАЛ

Б.АЮУШ СУДЛААЧ, ДЭД ДОКТОР

АГУУЛГА

- ✘ Хувьцаа эзэмшигчдийн эрх
- ✘ Санал өгөх эрхийг хэрэгжүүлэх асуудал
- ✘ Мэдээлэл авах эрх
- ✘ Ашиг хүртэх эрх
- ✘ Хувьцаа эзэмшигчдийн эрхийн хэрэгжилтийг үнэлэх асуудал

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ЭРХ

- ✘ Хувьцаа эзэмшигч бүр нь олон цөөн хувьцаа эзэмшдэг, гадаад дотоодын хувьцаа эзэмшигч гэсэн ялгаагүйгээр тэгш эрхтэй байх ёстой гэсэн зарчмыг анх 1999 онд OECD-гээс батлан гаргасан Компанийн засаглалын зарчимд тусгалаа олсон
- ✘ 2004 болон 2015 онд шинэчлэгдсэн

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ЭРХ- КЗ-ИЙН ЗАРЧМУУД

- ✘ 2004 онд хянан шинэчлэсэн зарчмуудыг 2015 оны 7 дугаар сарын 8-нд OECD-ийн зөвлөл баталсан.
- ✘ 6 бүлэгтэй
- ✘ Хувьцаа эзэмшигчдийн эрх, ХЭ-д тэгш хандах, өмчийн үндсэн үүрэг гэсэн 2 дугаар бүлэг Байгууллагны хөрөнгө оруулагчид, үнэт цаасны зах зээл болон бусад зуучлагчид гэсэн 3-р бүлэгт ХЭ-ийн эрхийн асуудал тусгалаа олсон.

ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ҮНДСЭН ЭРХ

- ✘ Хувьцаа эзэмшигчид нь компанийг удирдахтай холбоотой гол гол шийдвэрийг гаргахад тохиромжтой этгээд биш. ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлага энэ чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг гэдгийг анхааралдаа авах ёстой.
- ✘ ХЭ нь компанийг үүсгэн байгуулах үндсэн баримт болох дүрэмд өөрчлөлт оруулах, ТУЗ-ийг сонгох, өдөр тутмын ердийн үйл ажиллагаанаас хэтэрсэн чухал асуудлаар шийдвэр гаргах эрхтэй байна гэдгийг КтХ-д заасан байдаг
- ✘ Жижиг хувьцаа эзэмшигчдийн хувьд мэдээл авах эрх нь хангагдсан, эрх нь зөрчигдсөн тохиолдолд хамгаалах а/хэмжээ авах эрхтэй байх нь чухал

ХЭ-ИЙН ҮНДСЭН ЭРХ

А. ХЭ нь дараах үндсэн эрхтэй байх ёстой:

- 1/ ХЭзэмших эрх нь найдвартай бүртгэгдсэн
- 2/ хувьцаагаа шилжүүлэх боломжоор хангагдсан
- 3/ мэдээллийг найдвартай тогтмол авах боломжтой
- 4/ХЭХ-д оролцох, санал өгөх боломжтой
- 5/ТУЗ-ийн гишүүдийг сонгох, бүрэн эрхийг дуусгавар болгох эрхтэй
- 6/компанийн ашгаас хувь хүртэх боломжтой

ҮРГЭЛЖЛЭЛ

- В. Дараах чухал асуудлаар шийдвэр гаргахад оролцох, хангалттай мэдээлэл авдаг байх:
- 1/ дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт оруулах
 - 2/ нэмж хувьцаа гаргах зөвшөөрөл олгох
 - 3/ компанийн амьдралд чухал ач холбогдолтой асуудлаар тухайлбал, их хэмжээний хэлцэл хийх зөвшөөрөл олгоход оролцох

С. ХЭХ-Д ОРОЛЦОЖ САНАЛ ӨГӨХ ЭРХ

- ✘ Хурал хуралдах газар, цаг, хэлэлцэх асуудал, гаргах шийдвэрийн төсө болон түүнтэй холбоотой мэдээлэл авдаг байх
- ✘ Хурал зохион байгуулах процесс нь бүх хувьцаа эзэмшигчдэд тэгш хандах нөхцөлийг хангасан байх
- ✘ Хурлын явцад ТУЗ-ийн гишүүд гүйцэтгэх удирдлага болон аудиторт асуулт тавих нөхцлийг хангасан байх
- ✘ ТУЗ болон гүйцэтгэх удирдлагыг урамшуулах журмыг ХЭХ хэлэлцэн баталдаг байх,

ҮРГЭЛЖЛЭЛ

✘ Саналын хуудсаар болон, итгэмжлэгдсэн этгээдээр дамжуулан санал өгөх боломжийг хангасан байх, хилийн чанадаас санал өгөх боломжтой байх

D. Хувьцаа эзэмшигчид түүний дотор байгууллагын хөрөнгө оруулагчид хоорондоо зөвлөлдөх боломжтой байх ёстой. Гэхдээ энэ эрхийг хуйвалдааны зорилгоор ашиглахаас сэргийлэх журам боловсруулсан гаргасан байх ёстой

Е. НЭГ ТӨРЛИЙН ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД ИЖИЛ ЭРХТЭЙ БАЙХ ЁСТОЙ.

- ✘ Нэг төрлийн хувьцаагаар гэрчлэгдсэн эрх адил байх ёстой бөгөөд уг эрхэд өөрчлөлт оруулах асуудлыг тухайн төрлийн хувьцааг эзэмшигчид шийддэг байх ёстой
- ✘ Капиталын бүтэц болон хяналтыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой хувьцаа эзэмшигчдийн хооронд хийгдсэн гэрээ хэлцэл ил тод байх ёстой. /толгой охин харааткомпани, зэргэлдээ компани зэрэг бүтцийн улмаас зарим этгээд хяналтын илүү өргөн эрхтэй байх боломжтой байдаг/

Ғ. ХОЛБООТОЙ ТАЛУУДЫН ХЭЛЦЛИЙН ТАЛААР

- ✘ Холбоотой талуудтай хэлцлэ хийхтэ холбоотой сонирхлын зөрчлийг зохицуулсан байх ёстой
- ✘ Компанийн ТУЗ-ийн гишүүд болон ЭБАТ нь компанитай хийж буй хэлцэл болон бусад чухал асуудлын талаар хувийн ашиг сонирхол байгаа эсэх талаар ил тод мэдээлдэг байх ёстой.

Г. ХЯНАЛТЫН БАГЦ ЭЗЭМШИГЧДИЙН ЗҮГЭЭС ЖИЖИГ ХУВЬЦАА ЭЗЭМШИГЧИД БОЛОН КОМПАНИД ХОХИРОЛ УЧРУУЛАХААС ХАМГААЛСАН БАЙХ ЁСТОЙ.

- ✘ Өндөр шагнал урамшуулал тогтоох
- ✘ Компанийн хөрөнгийг хувийн зорилгоор ашиглах
- ✘ Сонирхлын зөрчилтэй хэлцэл хийх
- ✘ Тааламжтай нөхцөлөөр нэмж хувьцаа гарган өөрсдөө эзэмших зэрээгр хохирол учруулахаа схамгаалах механизм бүрдсэн байх ёстой

Н. КОМПАНИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ХЯНАЛТ ТАВИХ МЕХАНИЗМ БҮРДҮҮЛЭХ

- ✘ Компанийн хяналтыг авах, нэгтгэх нийлүүлэх, их хэмжэний хэлцэл хих зэрэг асуудлыг зохицуулсан дүрэм журам тодорхой ойлгомжтой, энэ тохиолдолд хувьцаа эзэмшигчид өөрсдийн эрхийг хамгаалдаг механизм бүрдүүлсэн ил тод байх ёстой
- ✘ Компанийг “залгих”-аас хамгаалах механизм нь удирдлага хариуцлагаас зайлахад ашиглагдахаар байж болохгүй.